

1 אותן חטאות ועולות העופות והנזכרות קודם לכן באותו הפרק,
 2 ששינה בהם במקום המליקה או בהזאה, **אין מטמאים בגדים אבית**
 3 **הבליעה**, אף על פי שנפסלו ואינן מותרות באכילה, אין דינן כנבלת
 4 עוף טהור המטמא בבית הבליעה, אלא מליקתן מטהרת אותן
 5 ומוציאתן מידי נבילה, ומכל מקום **מועלין בהן**, ואינן נידונין כשאר
 6 חטאות העוף שמליקתן מוציאתן מידי מעילה, שאלו הואיל ושינה
 7 בהן לא יצאו מקדושתן, ולא הותרו לכהנים באכילה. **היון מהפאת**
 8 **העוף שעשה למטה כמעשה הפאת העוף לשם הפאת**, כלומר
 9 שנעשית כמצוותה, והותרה באכילה לכהנים, לפיכך יצאה מידי
 10 מעילה. **וקתני עילוייה** – ושנינו בהמשך אותו הפרק (שם פט) במשנה
 11 המוסבת על הפסולים שנזכרו כאן, וכן על שאר פסולים שבמליקה,
 12 כמו מלק בשמאל או בלידה, **בל שתייה פסולו בקדש** – שהעוף היה
 13 כשר לקרבן, ונמלק בציפורן בפנים, אלא שנפסל בעזרה מצד דבר
 14 אחר, כגון שמלק שלא במקומו, או בשמאל, **אינו מטמא בגדים**
 15 **אבית הבליעה**, לפי שהמליקה הועילה להוציא את העוף מידי
 16 נבילה. **ובל שלא היה פסולו בקדש** – שנפסל קודם שבא לעזרה,
 17 כגון שהיה מזוהר אבר, שלא היה ראוי לקרבן, או שנפסל משום
 18 שמליקתו אינה מליקה, כגון שמלק בסכין, **מטמא בגדים אבית**
 19 **הבליעה**, שבכל אלו נחשבת המליקה כמו שנעשתה בעוף של חולין,
 20 ואינה נחשבת כשחיטה, והעוף מתנבל על ידה, והרי זה כשאר נבלת
 21 עוף טהור שמטמאת בבית הבליעה. **וקתני** – ועוד שנינו בהמשך
 22 המסכת (שם פד) **בל שתייה פסולו בקדש אם עלו לא ירדו**, וזהו
 23 שאמר לעיל 'חדא מגו חדא', היינו אחר ששינו למעלה שב'פסולו'
 24 בקודש' כלל התנא גם את עולת העוף שמלקה שלא במקומו, נמצא
 25 שגם בדין זה שאמר שאם עלו לא ירדו, נכלל פסול זה, והרי שינוי
 26 מקום המליקה, דומה לשינוי מקום השחיטה, שלשתי עבודות אלו
 27 ישנה חשיבות מיוחדת, שהם תחילת עבודה, וכשם ששינוי בשינוי
 28 מקום המליקה, שאם עלו לא ירדו, כך צריך להיות הדין כששינה את
 29 מקום השחיטה, וקשה על רבה שאמר שכשישינה את מקום השחיטה
 30 אם עלתה תרד. מסיקה הגמרא, **תויבתא דרבה תויבתא** – אכן
 31 פירכא היתה, ונדחו דבריו.
 32 בזמן שהותרו הבמות, דהיינו כשעמד המשכן בגלגל או בנזב ובעוקן,
 33 היו שתי מיני הבמות, במת יחיד, היינו שכל יחיד היה יכול לעשות במה
 34 (מזבח) לעצמו, והיתה במת ציבור, הוא המזבח שעשה משה,
 35 והעמידוהו בתוך המשכן. אף שהותרו הבמות, מכל מקום חלוקים
 36 היו בדיניהם במות היחיד מבמה הגדולה שעמדה במשכן, שבבמות
 37 היחיד היו מקריבים רק נדרים ונדבות, ואילו בבמה הגדולה היו
 38 מקריבים גם קרבנות ציבור שקבוע להם זמן. כמו כן במת הציבור
 39 היתה טעונה שחיטה בצפון ועוד דברים המפורטים במשנה (ובחים קיב).
 40 ואילו במת יחיד אין השחיטה בה טעונה צפון. הגמרא רוצה להוכיח
 41 שלרבי אלעזר (שהיה בן דורם של רבה ורב יוסף) היתה דעה ברורה
 42 בענין שינוי מקום השחיטה, שנחלקו בזה רבה ורב יוסף. אומרת
 43 הגמרא: **והא דפליגי בה** (בדבר זה שנחלקו) **רבה ורב יוסף**
 44 כששינה את מקום השחיטה, אם עלתה תרד או לא, **פשיטא ליה**
 45 **לרבי אלעזר** – היה הדין פשוט לרבי אלעזר. **דאמר רבי אלעזר**,
 46 **עולת פמת יחיד** – אם הקדיש בהמה על מנת להקריבה בבמת יחיד
 47 בזמן היתר הבמות, ואם היה מקריבה שם לא היתה טעונה שחיטה
 48 בצפון, אלא **שְׁהוּא הַכְּנִיָּסָה לַפְּנִים** – לעזרה, הדין הוא

1 **אמינא** – שהיה עולה על דעתך לומר, **הפאת, הואיל ולכפרה קא**
 2 **אתיא** – שהיא באה לכפרה, (לא) **וּבְדִילִין מִיְנָה** – וכבר בחייה
 3 רגילים להיבדל ממנה, וגם עכשיו שמתה בדילים ממנה, לפיכך אין
 4 צורך לגזור עליה איסור מעילה משמתה, שהרי כבר הורגלו לפרוש
 5 ממנה, **אבל שאר קדשים, הואיל ולא לכפרה קאתי** – אינם באים
 6 לכפרה, (לא) **בְּדִילֵי מְנַהֵן** – אין בדילים מהם בחייהם כל כך,
 7 (ולית) **ואית בהו מעילה** – ופשיטא שהוצרכו לגזור בהם מעילה,
 8 **קא משמע לן** – לכך הוצרך התנא להשמיענו שגם בחטאת גזרו
 9 איסור מעילה.
 10 הגמרא מביאה קושיא נוספת על עולא. מקשה הגמרא: **והפאת**
 11 **שמתה מי אית בה מעילה** – וכי יש בה מעילה, (והתנן) **והתניא**,
 12 **הפאות המתות** – חמש חטאות שדינן שהולכות למיתה, **ומעו**
 13 **ההולכות לים המלח** – הם מעות שהפריש לצורך חטאת, ואירעו
 14 בהם אותם דברים שאירעו בחטאות המתות, שמולכים אותן לים
 15 המלח, כשם שאלו הולכות למיתה. **לא נהנין** – אסור להנות מדרבנן
 16 מהחטאות המתות, וממעוה ההולכות לים המלח, **ולא מועלין** – אם
 17 נהנה מהם אין משלמים על כך, בין אם נהנה מהבהמות בחייהם, ובין
 18 אם נהנה מהם לאחר שמתו. ובהכרח שמה שאמר שלא מועלין,
 19 הכוונה אפילו מדרבנן, שהרי אחר שהשמיענו שאיסור ההנאה הוא
 20 רק מדרבנן, לא הוצרך להשמיענו שאין בהם איסור מעילה מהתורה,
 21 ובודאי שהכוונה שאפילו מדרבנן אין מועלין, וקשה על עולא שאמר
 22 שקדשים שמתו יש בהם איסור מעילה מדרבנן.
 23 מתרצת הגמרא: **אמרי, הפאות המתות פתייהן גדילין מנהון** –
 24 כלומר מכיון שאפילו בחייהם אינם עומדים להקרבה אלא למיתה,
 25 מתרחקים מהם בני אדם עוד בחייהם, וקל וחומר לאחר מיתתם,
 26 שהם מאוסים, ולכן לא הוצרכו חכמים לגזור בהם איסור מעילה.
 27 **לאפוקי** (להוציא) **היבא** (במקום) **דמחיים, דלא גדילין מיניה** –
 28 כלומר שאר קרבנות, שמחיים היו עומדים להקרבה, דעתם של בני
 29 אדם קרובה אצלם כשהם חיים, ואינם בדילים מהם, לפיכך הוצרכו
 30 לגזור עליהם איסור מעילה לאחר מיתתם, ולא קשה על עולא, שאף
 31 הוא מודה בחמש חטאות המתות שלא גזרו בהם איסור מעילה, ורק
 32 בשאר קדשים אמר שאיסור מעילה לאחר שמתו.
 33 הגמרא חוזרת לדון במחלוקת רבה ורב יוסף שנחלקו (לעיל ב) בענין
 34 קדשי קדשים ששחטן בדרום, ועלו למזבח, אם ירדו או לא. לצורך
 35 הבנת הסוגיא דלהלן יש להקדים: א. חטאת העוף היתה נמלקת
 36 למטה מחוט הסיקרא בקרן דרומית מערבית, ועולת העוף היתה
 37 נמלקת למעלה מחוט הסיקרא. ב. נבלת עוף טהור אינה מטמאה
 38 במגע ובמשא, ורק כשבולע כזית ממנה נטמא, וכל זמן שהכזית
 39 נמצא בבית בליעתו, הרי הוא מטמא בגדים וכלים שנוגע בהם
 40 באותה עשה: **איתיביה** – הקשה **רב יוסף לרבה** שאמר שאם שינה
 41 את מקום השחיטה, אם עלו ירדו, **חדא מגו חדא, וחדא מגו חדא**
 42 – כלומר שלא מציא סתייה ממשנה אחת להקשות ממנה על רבה,
 43 אלא על ידי שדייק במשנה אחת שממנה למד שהיא מוסבת על
 44 המשנה שנשנתה קודם לכן, המדברת בשינוי מקום המליקה, ועוד
 45 דייק במשנה מאוחרת יותר, שהיא מוסבת על המשנה השניה, ועל
 46 ידי כך העלה שאף המשנה השלישית עוסקת בשינה את מקום
 47 המליקה, ובה שינוי שאם עלו לא ירדו, וקשה על רבה שאמר שאם
 48 שינה את מקום השחיטה ירדו (שהרי מליקה בעוף היא במקום
 49 שחיטה בבהמה). וכך שנינו במשנה הראשונה (ובחים טו), **יבולין** – כל

המשך ביאור למס' סוטה ליום שלושה עשר לעומר עמ' א

5 **הקלו, אמרו להם ישראל, ארון אחד הוא של מת, ואחד של השכינה.**
 6 חזרו ושאלו, **וכי מה, דרבו של מת להלף עם ארון שבו השכינה לצידו.**
 7 **אמרו להם ישראל,**

1 **וכל אותן שנים שהיו ישראל כפדור בדרך עלייתם לארץ כנען, היו**
 2 **שני ארזנות הללו, אחד של מת – ארון של יוסף, ואחד של שכינה –**
 3 **ארון הברית שבו היו הלוחות, מהלכין זה עם זה, והיו עוברין ושכין**
 4 **שראו זאת זה לצד זה אומרים, מה מין של – מה הם שני ארזנות**

55 לאכילת כהנים. וכמו כן אינו מביא את האימורים לידי מעילה
 56 בקדשים קלים, מכיון שהיא זריקה פסולה.
 57 הגמרא מקשה כמה קושיות על הדין השני של רב גידל שאמר,
 58 שזויקת פיגול אינה מביאה קדשים קלים לידי מעילה: יתיב אביי,
 59 וקאמר לה להא שמעטא – ואמר את שמועתו של רב גידל.
 60 איתיביה רב פפא לאביי, שנינו במשנה (מנחות עח) בענין לחמי תודה,
 61 השוחט את התודה לפני מן העזרה, ולחמה חוץ לחומה, לא
 62 קדש הובח את הלחם, לפי שנאמר בקרבן תודה (ויקרא יג) על חלת
 63 לחם חמץ יקריב קרבנו על זבח תודת שלמינו, ולמדו מכאן ששחיטת
 64 הובח מקדשת את החלות, ועוד למדו מתיבת 'על' שמשמעה לשון
 65 סמיכות, כמו 'ועליו משה מנשה' (במדבר ב ט), שאין הלחם מתקדש
 66 אלא אם הוא סמוך לקרבן. שחטה – את התודה, עד שלא קרמו
 67 פניה של הלחם בתנור – קודם שעלה עליו קרום, שעדיין אינו קרוי
 68 לחם, אלא עיסה. ואפילו קרמו בולין – כל החלות חוץ מאחת
 69 מהן, לא קדש הלחם, ואפילו אלו שקרמו כבר, כי צריך שכל הלחם
 70 יהיה ראוי. שחטה – את התודה, על מנת לאכול את בשרה חוץ
 71 לזמנה וחוץ למקומה – או חוץ למקומה, קדש הלחם, לענין זה
 72 שמועלים בו, לכשירוק את הדם, והמקשן היה סבור שכזונת התנא
 73 שגם זריקת הדם היתה במחשבת פיגול, ואם כן קשה, אלמא – מוכח
 74 מכאן שסובר התנא שמחשבת פיגול מיייתי לה – מביאה לידי
 75 מעילה, ואילו רב גידל אמר שאינה מביאה לידי מעילה. אישתתיק –
 76 כשמע אביי את קושייתו של רב פפא, שתק ולא השיב. כי אהא
 77 – כשבא אביי לקמיה – לפני דרבי אבא, והקשה לו את קושית
 78 רב פפא, אמר לה – השיבו רבי אבא, ברייקה – הטעם שמועלים
 79 בלחם, משום ששתק בזריקה, ולא חשב בה מחשבת פיגול, ומאחר
 80 שלא נעשה פיגול גמור, מועילה הזריקה להביאו לידי מעילה, ומה
 81 שאמר רב גידל שפיגול אינו מביא לידי מעילה, הוא כשנעשה פיגול
 82 גמור, שחשב גם בזריקה מחשבת פיגול.
 83 קושיות הגמרא מכאן ואילך באות להוכיח שבמחשבת השחיטה
 84 נעשה הקרבן פיגול, ולא כמו שרצה רבי אבא לתרץ שאינו נעשה
 85 פיגול רק בזריקה, וחזרת קושיית רב פפא למקומה, ממה ששנינו
 86 לגבי שחיטת תודה, שהלחם בא לידי מעילה אף שהיתה מחשבת
 87 פיגול בשחיטה.
 88 מקשה הגמרא: אמר לה רב אשי לרבא, והא אמר עולא, קומין
 89 פיגול שהעלו לגבי מוצה – אם חשב מחשבת פיגול בקמיצה,
 90 ונעשית המנחה כולה, הקומץ והשיריים פיגול, והקטיר הקומץ על
 91 המזבח [שהוא כמו זריקת הדם], פקע פיגולו ממינו – כלומר אף
 92 שכבר חל על הקומץ שם פיגול, אך מאחר שבהקטרתו מרצה הוא
 93 לענין שחל חיוב כרת על אכילת השיריים, בהכרח שנפקע ממנו שם
 94 פיגול על ידי ההקטרה, שאם לא כן איך ירצה על השיריים כשהוא
 95 עצמו פיגול. וקמיצה היינו שחיטה – והרי קמיצה במנחה היא כמו
 96 שחיטה בבהמה, ועולא כינה אותה בשם 'פיגול', משמע שנעשה
 97 פיגול כבר בשחיטה, וחזרת קושייתו של רב פפא מחלות תודה,
 98 למקומה.
 99 מתרצת הגמרא: אמר לה רבא לרב אשי, מה שעולא קרא לקומץ
 100 בשם 'פיגול' לא היתה כוונתו שנעשה פיגול גמור בקמיצה, כי אינו
 101 נעשה פיגול גמור שיתחייב עליו כרת, רק כשחשב גם בהקטרה, וכן
 102 בבהמה אינו נעשה פיגול גמור רק כשחשב גם בזריקה, ומה שכינוהו
 103 בשם 'פיגול', כוונתו, איסורא דמיתתי לידי פיגול – שהקמיצה היא
 104 איסור שמביא בסופו של דבר לידי פיגול, אולם היא עצמה אינה
 105 נחשבת אלא לתחילת פיגול, וכן מחשבת השחיטה, נחשבת רק
 106 כתחילת פיגול, ולכן שנינו לעיל שמועלים בלחם שבתודה, ומה שרב
 107 גידל אמר שאין מועלים, כוונתו כשפיגול גם בזריקה.

1 שקלטהו מחיצות של העזרה, לבל דבר, והרי היא כמו שהוקדשה
 2 מתחילה להקריבה במזבח, ונפסלת ביוצא ושחיתת דרום ושאר
 3 דברים הפוסלים במזבח.
 4 לאחר שחידש רבי אלעזר את דינו, נסתפק בדבר השייך לדין זה: פעי
 5 – נסתפק רבי אלעזר, [עולת כמת יחיד – שהקדישה על מנת
 6 להקריבה בבמה קטנה, שהכניסה לעזרה, שנפסקה על ידי שחטה
 7 בדרום], עלו – והעלה אותה הכהן על המזבח בשוגג או במזיד, מהו
 8 שירדו – האם נאמר כאן הדין שאם עלו לא ירדו. מדייקת הגמרא,
 9 מדקמיפעיא ליה לחתא – מכך שנסתפק רק באופן זה, שלא
 10 הקדישה מתחילה למזבח, ולא בסתם עולה ששחטה בדרום, מפלל
 11 – משימע מזה, דאיך – שבסתם עולה, פשיטא ליה – היה פשוט
 12 לו, שהדין הוא, אי קרבה אי פדריב יוסף – או כרבה או כרב יוסף.
 13 דוחה הגמרא: תדא מנו תדא קמיפעיא ליה – לעולם נסתפק רבי
 14 אלעזר גם בסתם עולה שהקדישה מתחילה למזבח, אם הלכה כרבה
 15 או כרב יוסף, וספיקו בבמת יחיד יוצא מתוך ספיקו בסתם קרבן, וכך
 16 נסתפק, יתכן שעד כאן לא קאמר רבה תתם – בסתם קרבן, שאם
 17 עלו ירדו, משום שחיצה בתיקנה פסקה – שהואיל ומתחילה
 18 הקדישה על מנת להקריבה במחיצה כתיקנה, כלומר בפנים, לפיכך
 19 כששינה בה ושחטה בדרום, פסולו חמור ודינה שאפילו אם עלתה
 20 תרד, אבל אם מתחילה הוקדשה על מנת להקריבה במחיצה שלא
 21 בתיקנה, כלומר בחוץ, לא פסקה, ולא תרד, לפי שמה ששינה
 22 בעבודתה, אינו חמור כל כך, שהרי מתחילה לא הוקדשה על מנת
 23 שתשחט בצפון. או דילמא אפילו לרב יוסף דאמר אם עלתה לא
 24 תרד – ואפשר לומר שרבי אלעזר סובר כרב יוסף, ונסתפק לדעתו,
 25 שמא דווקא מחיצה בתיקנה קלטה – כשהוקדש מתחילה על מנת
 26 להקריבו במזבח, קולטו המזבח אפילו כשנעשה בפסול ולפיכך אם
 27 עלתה לא תרד, אבל מחיצה שלא בתיקנה לא קלטה – אם הוקדש
 28 מתחילה על מנת להקריבו בבמה, אף שאחר כך הכניסו פנימה, אין
 29 קליטתו חזקה, ואם עלתה תרד. מסיקה הגמרא: תיקו – תעמוד
 30 שאלה זו בספק, שלא נפשטה.
 31 להבנת המשך הסוגיא יש להקדים כמה דינים: א. לעיל (ב) נתבאר
 32 שלא חל על קרבן שם פיגול עד שזורק הדם, ולמדו זאת ממה
 33 שנכתב בפיגול לשון ריצוי, באותו לשון שנאמר בקרבן כשר,
 34 ודרשו 'בהרצאת כשר כך הרצאת פסול', מה 'הרצאת' כשר לא
 35 הורצה עד שיקרבו כל מתיריו, היינו כל ארבע עבודות המתירות
 36 את הקרבן, כך 'הרצאת' פיגול, עד שיקרבו כל מתיריו, כלומר
 37 שלא נקבע על הקרבן שם פיגול עד שזורק הדם, שהוא סוף
 38 מתיריו. ב. קרבן כשר, אם הוא קדשי קדשים, שיש בו מעילה
 39 קודם הקרבנות, אינו יוצא מידי מעילה רק על ידי זריקת הדם,
 40 שאז נגמרה עבודת הקרבן, וניתר הכשר לכהנים. ואם הוא
 41 קדשים קלים אין מועלים בכשרן, לפי שאינו ככלל קדשי ה', ורק
 42 באימורים שייבת מעילה, לפי שעולים לגבוה, והם נאים לידי
 43 מעילה על ידי זריקה, שמכשירתם להקטרה, ואז נכנסים לכלל
 44 'קדשי ה'. ג. רב גידל דלהלן משמענו שאף שהוקשה זריקת
 45 פיגול לזריקת כשר, וזריקת פיגול יש לה אם כן חשיבות והיא
 46 נקראת 'ריצוי', מכל מקום לגבי דיני מעילה אין לה חשיבות,
 47 ואינה מוציאה מידי מעילה בקדשי קדשים, וגם אינה מביאה את
 48 אימורי קדשים קלים לידי מעילה.
 49 אמר רב גידל אמר רב, זריקת פיגול – שחשב בשחיטה ובזריקה
 50 לפגל את הובח, אינו מוציא מידי מעילה בקדשי קדשים,
 51 ומשמענו שאף על פי שהקשה התורה את זריקת פיגול לזריקת
 52 כשר, אבל לענין זה לא הוקש, ודווקא בזריקת כשר יוצא הבשר מידי
 53 מעילה וניתר לאכילת כהנים, לא כן בזריקת פיגול, שהואיל וזרי
 54 זריקה פסולה, לא יצא הבשר על ידי מעילה, ולא הותר